Alitíðindi

Fiskaaling p/f 430 Hvalvík

NR 4 - 1996

Alivinnan á sjónum

Hagtøl fyri alibrúk á sjónum í 1995 og fyrra hálvár í 1996

Andrias Reinert

Inngangur

Spurnarbløð vórðu send øllum alistøðum á sjónum í mai mánað 1996, og síðani varð vitjað á alistøðunum kring landið. Tá vitjað varð, vórðu í mongum førum ivamál viðvíkjandi spurningum greidd, og høvið nýtt til at fáa svarað øllum spurningum á bløðunum. Flestu alistøðir vórðu vitjaðar í juni mánað, og umframt upplýsingar um vinnuna í 1995, varð tá eisini spurt um gongdina í 1996, til 01.06.

Yvirhøvur hava alarar víst stóran áhuga fyri arbeiðinum at savna inn hagtøl um alivinnuna, og eiga teir tøkk uppiborna fyri tað eyka arbeiði, sum tað hóast alt er, at fáa hesi tøl til vega.

Almenn viðurskifti.

Tikið verður saman um tað, sum alarar hava svarað upp á spurningarnar, ið settir vórðu fyri árið 1995 og í summum førum til og við mai 1996.

Alistøð.

Tilsamans høvdu 21 feløg fisk í sjónum 31.12.1995 og aldu á 33 ymiskum plássum. Einstøk feløg ala á fleiri plássum, sum verða rikin sum eindir fyri seg, og tí vórðu spurnarbløð send til 23 støðir. 22 støðir hava svarað spurningunum, og latið tilfarið aftur. Listi yvir allar alistøðirnar er á Mynd 1 á næstu síðu og tey 33 plássini, sum alt varð á, eru avmerkt á kortinum. Smoltstøðirnar eru somuleiðis avmerktar á kortinum.

Samstarv

Seks alistøðir høvdu einki beinleiðis samstarv við aðrar ali- ella smoltstøðir, meðan allar hinar høvdu ávíst samstarv, sum útgreinað niðanfyri (Talva 1).

Talva 1. Samstarv millum alistøðir og onnur virki.

Samstarv	Alistøðir
Viðvíkjandi lívfiski	4
Keyp av smolti	15
Røkt av fiski	7
Søla av matfiski	11
Keyp av útgerð	5
Annað samstarv	10

Annað samstarv kann eitt nú vera felags leiðsla. Keyp av útgerð og røkt av fiski er bert millum støðir, sum arbeiða neyvt saman. Í onkrum føri hevur felags røkt av fiski tó verið í samband við fyribils skiftisøki.

Umhvørvi

Í spurnarbløðunum verður spurt um minsta og mesta dýpi har støðin liggur, og um hita í sjónum.

Mynd 1. Smolt- og alistøðir pr 31.12.95

Yvirhøvur liggja alistøðirnar í Føroyum á lutfalsliga grunnum vatni í mun til eitt nú alistøðir í Noregi ella Chile. Nógvar alistøðir hava nótir á 10 metra dýpi, og onkur alistøð

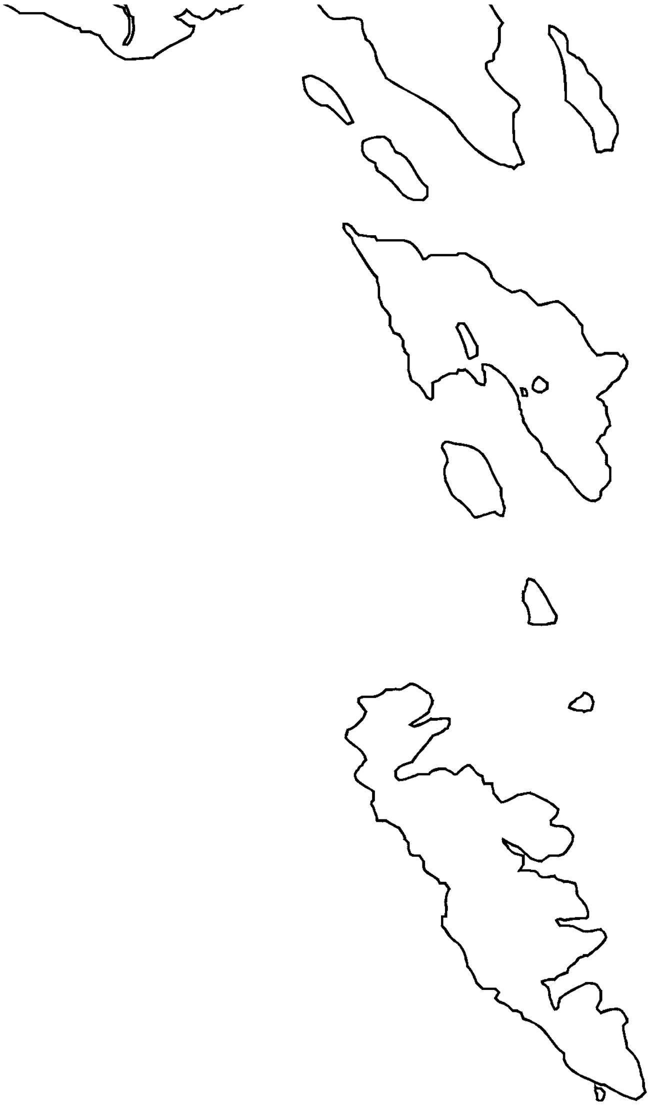

hevur 60 m vatn har djúpast er. Yvirhøvur er dýpið 20 - 40 m har alistøðir liggja, og hitin í sjónum er máldur úr 4,4 stigum upp í 11 stig.

<u>Støðd á alistøðum</u>

Umframt tey nevndu 21 feløg, sum høvdu fisk í sjónum pr. 31.12.1995, vóru 2 feløg sum bert aldu lívfisk. Talið av alarum er sostatt minkað nógv tað sum farið er av 90-árunum, men hinvegin eru flestu alistøðirnar vaksnar munandi í vavi, og alieindirnar, sum nýttar verða at ala í, eru sum heild væl størri í dag.

Teir fyrr so vanligu 40 m ringarnir, verða nú bert nýttir til heilt smáan fisk á summum støðum, og eitt nú til at flyta fisk við.

Talva 2a vísir hvussu nógvar nótir av teimum ymisku støddunum, alarar nýta á alistøðunum í hvørjum aliøki sær, og tilsamans í øllum landinum. Aliøkini eru her tey somu, sum vórðu umtalaði í Alitíðindi 3-1996.

Talva 2a. Tal og ummál á alieindum, hvørt aliøki sær.

Ummál í m á alieindum	40	4x 12	50	4x 15	60	70	80	96	118	128
Norðoyar	25		-	10	88	-	6	2	3	1
Eysturoy E	24	12	14	32	57	-	3	11	3	1
Miðøkið	23		-	12	46	16	1	5	-	2

Vestanfyri	6		15	32	11	-	2	4	-	1
Suðuroy	2	10	10	8	10					
Tal íalt	80	22	39	94	212	16	12	22	6	5

Av tí at tað fyribils ikki hevur verið alt á fleiri plássum vegna sjúku, er talið av nótum við fiski í, serstakliga í Miðøkinum, Vestanfyri og í Suðuroy, nógv ávirkað av hesum. Útgerð er eitt nú flutt til fyribils skiftisøki.

Í aliloyvunum verður givið loyvi til "í mesta lagi" eitt ávíst tal av m^2, og aliloyvi kunnu sambart løgtingslóg nr. 85 frá 19. juni 1990 verða givin upp til í mesta lagi 6000 m^2. Talva 2b vísir, hvat vanligastu sløgini av alieindum svara til í m^2 . Eisini sæst samlað tal og vídd av øllum ringum á teimum 22 alistøðunum.

Leggja vit saman høvdu tær 22 støðirnar 144.416 m^2 av nótum at ala í pr.31.12.1995, ella 6.564 m^2 í part. Leggja vit øll aliloyvini í landinum saman, eru tey tilsamans uppá 60.500 m^2.

Talva 2b. Roknað øki í vatnskorpuni av alinótum í Føroyum

Ummál m	Øki m^2	Nótir stk	Øki í alt m^2
40	128	78	9.984
4x12	144	32	3.168
50	200	39	7.800
4x15	225	94	21.150
60	286	212	60.632
70	390	16	6.240
80	510	12	6.120
96	734	22	16.148

118	1.109	6	6.654
128	1.304	5	6.520
Øki við nótum í alt			144.416

Goymsla - livandi fiskur

Fremsta endamálið við at senda alarum spurnarbløð og at vitja á alistøðunum er at fáa so góða vitan sum til ber um fiskin, sum svimur í nótunum kring landið. Hvussu nógv er eftir av hvørjum árgangi? Hvat vigar fiskurin? Hvussu er trivnaður og heilsustøða? o.s.fr.

Tølini sum inn eru komin fyri hvørt aliøki sær, eru sett saman í talvunum 3a - 3i. Spurt er um hvønn árgang sær, og roynt er at skilja ímillum vár- og heystsmolt, og somuleiðis millum laks og síl. Har alarin ikki hevur skilt ímillum vár- og heystsmolt á spurnarbløðunum, er meting gjørd í hvørjum einstøkum føri um býtið. Í onkrum føri er eisini meting gjørd av lutfalli millum laks og síl, tá eitt nú bert tonsini, sum tikin eru, eru uppgivin samlað.

Laksur - árgangur 1994

Av teimum 2.671.000 laksunum, sum eru eftir av hesum árgangi, eru 41 % í Eysturoy E, 28 % í Norðoyum, 18 % í Miðøkinum, 8 % í Suðuroy og 4 % Vestanfyri (Talva 3a). Ein av orsøkunum til at so lítið av fiski er í Suðuroy og Vestanfyri, er sum nevnt undir "Støðd á alistøðum", at ikki hevur verið alt á fleiri økjum vegna sjúku.

Talva 3a. Laksur í sjónum, árgangur 1994 pr.31.12.1995

	Vársmolt			Heystsmolt		
Aliøki	Tal 1000	Kg/ stk	Tons	Tal 1000	Kg/ stk	Tons
Norðoyar (-1)	549	3,9	2144	110	1,2	132
Eysturoy E.	545	4,3	2359	553	1,2	643
Miðøkið	438	3,5	1531	39	1,9	74
Vestanfyri	94	3,7	348			
Suðuroy	35	4,0	140	190	1,2	228

Rokn.f.1.alistøð	77		296	41		49
Alt landið	1738	3,9	6818	933	1,2	1126

Fyrst í juni er so mikið tikið av árganginum, og tá serstakliga av vársmoltinum, at bert 1.453.000 laksar ganga eftir (Talva 3b). Vársmoltið vigaði 3,9 kg um árskiftið og tað sum eftir gongur vigar nú 5,4 kg í miðal. Tilsvarandi tøl fyri heystsmoltið eru 1,2 kg og 3,0 kg.

Talva 3b. Laksur í sjónum, árgangur 1994 pr.01.06.1996

	Vársmolt			Heystsmolt		
Aliøki	Tal 1000	Kg/ stk	Tons	Tal 1000	Kg/ stk	Tons
Norðoyar (-1)	84	5,7	481	90	2,6	234
Eysturoy E.	305	5,8	1757	530	3,1	1596
Miðøkið	165	4,5	740	39	3,6	140
Vestanfyri						
Suðuroy				177	2,5	443
Rokn.f.1.alistøð	25		135	38		109
Alt landið	579	5,4	3114	874	3,0	2512

Laksur - árgangur 1995

Av 1995 árganginum eru 6.309.000 eftir um árskiftið. 37 % av hesum eru í Eysturoy E, 34 % í Miðøkinum, 25 % í Norðoyggjum, 4,5 % í Suðuroy og bert 0,4 % Vestanfyri (Talva 3c).

Talva 3c. Laksur í sjónum, árgangur 1995 pr.31.12.1995

	Vársmolt	Heystsmolt

Aliøki	Tal 1000	G/ stk	Tons	Tal 1000	G/ stk	Tons
Norðoyar (-1)	919	996	915	384	58	22
Eysturoy E.	1187	600	712	1116	87	97
Miðøkið	1566	706	1106	552	82	45
Vestanfyri	24	417	10			
Suðuroy	82	573	47	205	70	14
Rokn.f.1.alistøð	171		127	103		8
Alt landið	3949	739	2917	2360	80	186

Fyrst í juni eru 6.036.000 laksar eftir. Sostatt er svinnið av 1995 árganginum 4,2 % í fimm mánaðir (Talva 3d). Hesa tíðina er vársmoltið vaksið úr 739 g í miðal um árskiftið upp í 1570 g, og heystsmoltið úr 80 g upp í 202 g.

Talva 3d. Laksur í sjónum, árgangur 1995 pr. 01.06.1996

	Vársmolt			Heystsmolt		
Aliøki	Tal 1000	G/ stk	Tons	Tal 1000	G/ stk	Tons
Norðoyar (-1)	866	2208	1912	330	218	72
Eysturoy E.	1075	1323	1422	1249	171	231
Miðøkið	1516	1391	2108	443	246	109
Vestanfyri	24	2208	53			
Suðuroy	81	1219	99	189	190	36

Rokn.f.1.alistøð	162		254	101		20
Alt landið	3724	1570	5848	2312	202	468

Síl - árgangur 1994.

Bert fá síl fóru á sjógv í 1994. Um árskiftið eru uppgivin 157.000 síl av hesum árgangi, og pr 01.06.1996 eru 73.000 síl eftir (Talva 3e).

Talva 3e. Ælabogasíl í sjónum, árgangur 1994 - Alt landið

	Vársíl			Heystsíl		
Dato	Tal 1000	G/ stk	Tons	Tal 1000	G/ stk	Tons
Pr.31.12.1995	107	2028	217	50	511	26
Pr.01.06.1996	43	3326	143	33	1500	49

Ælabogasíl - árgangur 1995

Væl fleiri síl eru av hesum árgangi, og býtið millum aliøkini er øðrvísi enn við laksinum (Talva 3f). Heili 61 % av sílunum eru í Miðøkinum, 21 % Vestanfyri, 10 % í Suðuroy, 6,6 % í Eysturoy og bert 1,3 % í Norðoyum.

Talva 3f. Ælabogasíl í sjónum, árgangur 1995 pr.31.12.1995

	Vársíl			Heystsíl		
Aliøki	Tal 1000	G/stk	Tons	Tal 1000	G/stk	Tons
Norðoyar	10	1200	12			
Eysturoy E	28	850	23	23	91	2

Miðøkið	406	1066	433	61	100	6
Vestanfyri	102	800	82	60	100	6
Suðuroy	40	774	31	40	138	6
Síl íalt	586	971	569	184	109	20

Fyrst í juni eru 726.000 síl eftir (Talva 3g). Svinnið av 1995 árganginum hevur sostatt verið 6,1 % hesar fimm mánaðar. Býta vit svinnið á vár- og heystsíl, eru 4,6 % farin av vársílunum og 9,2 % av heystsílunum. Vársílini eru vaksin úr 971 g um árskiftið upp í 1712 g og heystsílini úr 109 g upp í 611 g pr. 01.06.1996.

Talva 3g. Ælabogasíl í sjónum, árgangur 1995 pr.01.06.1996

	Vársíl			Heystsíl		
Aliøki	Tal 1000	G/ stk	Tons	Tal 1000	G/ stk	Tons
Norðoyar	10	2000	20			
Eysturoy E.	27	1800	49	22	600	13
Miðøkið	398	1744	694	56	700	39
Vestanfyri	84	1381	116	50	600	30
Suðuroy	40	1954	78	39	506	20
Síl íalt	559	1712	957	167	611	102

Laksur og síl á øllum alistøðunum tilsamans

Í Talvunum 3h og 3i er gjørt upp, hvussu nógv av sílum og laksi av árgangunum 1994 og 1995, sum svam í øllum alistøðunum kring landið tilsamans.

Talva 3h. Fiskur í sjónum pr. 31.12.1995

Alt landið	Tal 1000	Tons
Laksur árgangur 1994	2.671	7.944
Laksur árgangur 1995	6.309	3.103
Laksur íalt	8.980	11.047
Ælabogasíl árgangur 1994	157	243
Ælabogasíl árgangur 1995	770	589
Síl íalt	927	832
Fiskur íalt	9.907	11.879

Talva 3i. Fiskur í sjónum pr. 01.06.96

Alt landið	Tal 1000	Tons
Laksur árg. 1994	1.453	5.626
Laksur árg. 1995	6.036	6.316
Laksur íalt	7.489	11.942
Ælabogasíl árg. 1994	76	192
Ælabogasíl árg.1995	726	1.059
Síl íalt	802	1.251
Fiskur íalt	8.291	13.193

Vit síggja, at 11.879 tons av alifiski av hesum báðum árgangum svumu í nótunum pr. 31.12.1995. Pr. 01.06.1996 var so mikið tikið burtur av, at talið var minkað úr 9.907.000 fiskum niður í 8.291.000 fiskar, men samlaða vektin var tó komin upp á 13.193 tons.

Tøka av alifiski.

Á Mynd 2 er útflutningurin av alifiski úr Føroyum avmyndaður, og vit síggja at 1995 er nógv slakasta av nítiárunum higartil, meðan útflutningurin í 1996 væntandi kemur upp aftur á eitt støði sum undanfarnu ár.

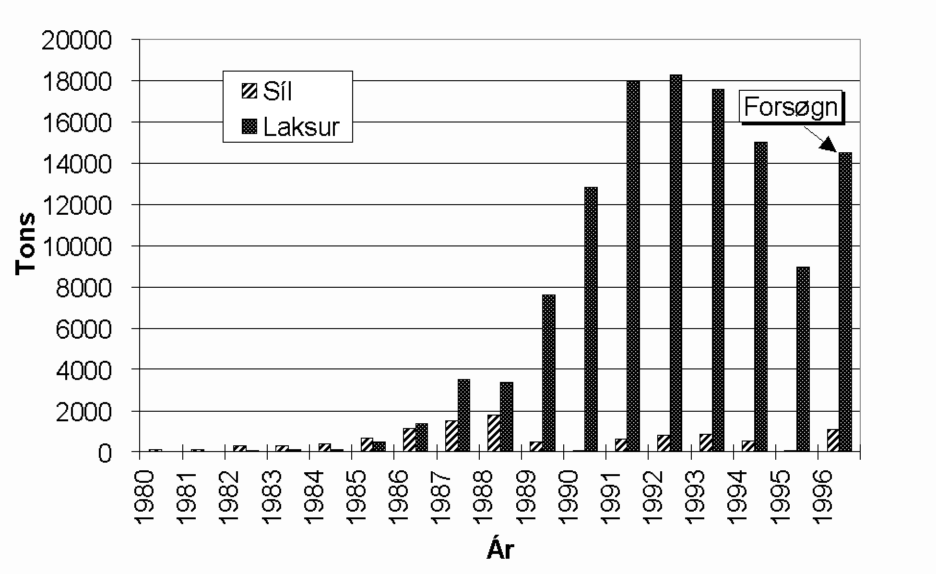

Mynd 2. Útflutningur av laksi og ælabogasílum síðani 1980.

Í Talvu 4 er tøkan í 1995 roknað sum rund bløðgað vekt, býtt á fyrrnevndu aliøki og fyrra- og seinna hálvár hvørt sær.

Talva 4. Laksur tikin í 1995.

	Fyrra hálvár			Seinna hálvár		
Aliøki	Tal 1000	Kg/st	Tons	Tal 1000	Kg/st	Tons
Norðoyar (-1)	230	5,0	1158	44	3,4	148
Eysturoy E.	378	4,0	1499	440	3,3	1468
Miðøki	145	4,8	697	538	3,2	1705

Vestanfyri	51	3,3	170	137	4,1	565
Suðuroy	63	5,3	333	35	5,1	178
Rokn.f.eina støð	39	4,5	175	54	3,4	185
Tøka íalt	906	4,5	4032	1248	3,4	4249

Samlað tøka av alifiski í 1995 í rundari vekt verður soleiðis:

	Tal	Stødd, kg	Tons
Laksur fyrra hálvár	906.000	4,5	4.032
Laksur seinna hálvár	1.248.000	3,4	4.249
Laksur í alt	2.154.000	3,8	8.281
Ælabogasíl í alt	30.000	2,6	77
Tikin alifiskur í alt	2.184.000	3,8	8.358

Til sammetingar kann nevnast at útflutningurin av aldum fiski í 1995, sambært tølum frá Hagstovuni, og alt roknað um til runda vekt var:

9.027 tons. Útflutningsvirðið av alifiskinum var 233.194.153 kr.

Í Talvu 5 er tøkan roknað á sama hátt sum í Talvu 4, men bert fyri 5 teir fyrstu mánaðarnar í 1996.

Talva 5. Laksur tikin í 1996.

	Til 01.06.96		
Aliøki	Tal	Kg/stk	Tons
Norðoyar (-1)	458	4,3	1972

Eysturoy E.	577	4,3	2472
Miðøki	211	4,8	1020
Vestanfyri	92	4,6	427
Suðuroy	37	4,4	164
Rokna f. eina støð	63	4,4	275
Tøka í alt	1438	4,4	6330

Sambært spurnarbløðunum vórðu 34.000 síl á 3,7 kg = 125 tons

tikin fyrstu 5 mánaðarnar av 1996.

Umrøða av nøgd av livandi fiski, felli og tøku.

Hvussu samsvara tølini sum smoltstøðirnar góvu upp við talið av fiski í sjónum ?

Laksur - árgangur 1994.

Sambart upplýsningum frá smoltstøðunum fingu alistøðirnar 3.937.000 vársmolt og 1.593.000 heystsmolt tilsamans í 1994. Hesi tøl nevna vit her "bruttotøl".

Sambært Talvu 4 á síðu 9 vórðu 1.248.000 laksar á 3,4 kg tiknir seinna hálvár í 1995. Hesir fiskar stavaðu frá vársmoltinum av ‘94 árganginum, og í Talvu 3a á síðu 5 síggja vit, at 1.738.000 fiskar á 3,9 kg vóru eftir av hesum vársmolti í sjónum pr.31.12.95.

Út frá hesum tølum eru 24 % av vársmoltinum í 1994 farin fyri skeyti av ymiskum orsøkum frá tí tey fóru á sjógv til 31.12.1995.

Av bruttotalinum, sum fór á sjógv á heysti 1994, vóru pr.31.12.1995 stívliga ár seinni 933.000 laksar á 1,2 kg eftir, ella 58,6 % av upprunatalinum. Hetta má sigast at vera sera stórt svinn, men 1994 var fyrsta árið, at nógv heystsmolt bleiv koyrt á sjógv í Føroyum, og ikki gekst nóg væl í hond hjá øllum.

Laksur - árgangur 1995.

Bruttotalið, sum fór í aliringarnar, varð uppgivið at vera 4.116.000 vársmolt og 3.643.000 heystsmolt.

Rokna vit sum omanfyri var eftir av bruttotalinum:

Dato	Vársmolt, %	Heystsmolt, %

pr.31.12.1995	95	65
pr.01.06.1996	90	63

Eisini í 1995 var sera stórt felli í smoltinum, sum varð sett út um heystið.

Síl - árgangur 1994.

Hóast smoltstøðirnar bert hava latið 109.000 vársíl og 47.000 heystsíl, so ganga tó á sjónum pr. 31.12.1995 107.000 vársíl á 2 kg og 50.000 heystsíl á 0,5 kg. Her er, sum vera man meira farið á sjógv, enn smoltstøðirnar hava uppgivið á spurnarbløðunum.

Síl - árgangur 1995.

Eisini av hesum árgangi gongur meira á alistøðunum enn smoltstøðirnar hava givið upp. Tað fóru 411.000 vársíl og 145.000 heystsíl á sjógv, men pr 31.12.1995 ganga 586.000 síl á 971 g og 184.000 síl á 184 g á sjónum!

Samanumtikið kan sigast

Øll hesi tøl um samsvar millum tað sum gongur á alistøðunum á sjónum, og tað sum er farið á sjógv, eiga sjálvandi at verða tikin við fyrivarni. Eitt nú hevur ikki verið óvanligt at smoltstøðir hava latið fisk fyri tað, sum ferst fyrstu tíðina í sjónum, og tá serstakliga fyri heystsmolt. Tó vísa tølini, at ov nógvur laksur enn fer fyri skeyti í føroysku alivinnuni sum heild, serstakliga fyrstu tíðina aftan á at hann er farin á sjógv, og størsti missurin er av heystsmoltinum.

Orsøkir til, at ov nógv fer fyri skeyti, eru m.a.:

- furunkulosa á smoltstøðunum
- B.K.D.
- heystsmoltini eru ov smá ella ikki smoltifiseraði
- ov langt er útligið áðrenn tey fara á sjógv

Hvussu nógvan alifisk avreiða vit íalt í 1996 ?

Sum sæst í Talvu 4 á síðu 11 varð tikin nakað sama nøgd av laksi fyrra og seinna hálvár í 1995. Fyrstu 5 mánaðarnar í 1996 tóku vit, sambart spurnarbløðunum, 6.455 tons av alilaksi, og fluttu út, sambart tølum frá Hagstovuni, 6.613 tons.

Niðanfyri eru tvær forsagnir fyri tøkuna í ár. Fyrra forsøgnin byggir upp á, at tøkan restina av árinumi er jøvn og samsvarandi tøkuni fyrstu 5 mánaðarnar. Tá verður samlaða tøkan í 1996:

6.613x12/5 = 15.870 tons av alifiski, rund vekt.

Seinna forsøgnin byggir upp á talið av fiski í sjónum seinasta árskiftið. Í Talvu 4a. á síðu 9 síggja vit, at um árskifti 1995 - 96 gingu í nótunum á alistøðunum kring landið 11.047 tons av laksi og 832 tons av sílum.

Í 1993 og 1994, sum vóru tvey "vanlig" ár í alivinnuni í Noregi, var tøkan ávíkavíst 29% og 31% størri enn nøgdin av fiski í sjónum undanfarna árskiftið.

Minnir gongdin hjá okkum um hetta, fáa vit hetta úrslit:

11.047 x 1,30 = 14.361 tons av laksi rund vekt

832 x 1,30 = 1.082 tons av sílum rund vekt

Út frá hesum verður samlaða tøkan í 1966 : 15.443 tons rund vekt.

Báðir hesir mátar at meta um tøkuna av alifiski í ár liggja ímillum 15.000 og 16.000 tons í rundari vekt. Hesar forsagnirnar mugu sum vera man takast við fyrivarni.

Serlig viðurskifti

Hagreiðingarvirki

Kring landið vóru 10 ymisk virki sum hagreiddu alifisk í 1995. Helvtin av hesum virkjum viðgera stórt sæð bert fiskin frá einari alistøð.

Fóður

Umframt fóður frá Havsbrún nýta alarar á sjónum 5 ymisk sløg av útlendskum alifóðuri. Onkur av hesum fóðursløgum verða tó bert nýtt á einari ella tveimum alistøðum.

Gevingarhættir.

Alt meira framkomin útgerð verður nýtt at geva fiskinum við. Hetta er neyðugt, tí nøgdin av fiski, sum verður ald á hvørjari alistøð, er í flestum førum vaksin nógv seinnu árini, og somuleiðis verða alt størri eindir nýttar at ala í.

Í stuttum kann sigast, at fiskurin í 1995 fekk fóður soleiðis:

- 3 alistøðir góvu øllum fiskinum við hond
- 7 alistøðir høvdu automatir til smáfiskin, og góvu størra fiskinum við hond.
- 5 alistøðir høvdu automatir til allan fiskin, og góvu við hond afturat.
- 7 alistøðir høvdu fóðurmiðstøð á landi ella á flaka.
- 10 alistøðir høvdu fóðurkanónir á bátunum.

Sum vera man nýttu fleiri alistøðir fleiri av hesum mátum at geva fiskinum.

Kynsbúning - Ljós

Ein av trupulleikunum í alivinnuni hevur verið, at millum 10 og 20% av fiskinum gerst kynsbúgvin longu aftan á fyrsta veturin í sjógvi. Hvussu stórur partur av fiskinum, sum gerst kynsbúgvin, hevur verið misjavnt frá einum ári til annað og frá eini alistøð til aðra.Við at hava ljós brennandi á alistøðunum myrku

árstíðina, hevur borið til næstan heilt at sloppið undan hesum trupulleika.

Av 21 alistøðum, sum hava svarað spurninginum, nyttu 6 als ikki ljós til fiskin. 2 alistøðir høvdu ljós í einar tveir mánaðar, men bert til heystsmoltið. 13 alistøðir høvdu ljós brennandi yvir fiskinum alla tað myrku tíðina av árinum (Talva 6).

Talva 6. Ljós á alistøðunum.

Aldur á fiskinum	Ljósskipan	Alistøðir
Allur fiskur	Ikki nýtt ljós	6
Heystsmolt	Einar tveir mánaðir	2
Veturgamalt	Frá januar til mai	5
Veturgamalt	Frá desembur til apríl	1
Veturgamalt	Frá desembur til mai	5
Ikki svarað spurn.		2

Tað sær ikki út til at 1995 hevur verið av teimum vánaligu árunum til kynsbúning, tí har einki ljós hevur verið nýtt eru vanliga bert 5 - 10 % av fiskinum búnað eftir fyrsta veturin í sjógvi (Talva 7). Av fiskinum, sum hevur fingið ljós, er bert úr einum prosenti og niður í so gott sum einki búnað.

Talva 7. Kynsbúning - laksur. Fýra alistøðir hava ikki svarað spurninginum

Uttan ljós		Við ljósi	
Tal alist.	Kynsb. %	Tal alist.	Kynsb. %
1	3 - 5	4	0,2
2	5 - 6	1	0,4
3	7 - 8	1	0,5
3	10	4	1,0

1	12 - 20	1	0 - 3

Lús

Lúsaplágan hevur ikki verið av tí ringa hesi seinnu árini, og viðurskifti, sum hava bøtt munandi um hetta eru, at væl færri alistøðir nú liggja á hvørjum fjørði, og fleiri evni eru tøk at viðgera við.

Av tí at tølini fyri 1996 bert vísa lúsaviðgerð til og við mai mánað, ber ikki til at samanbera við 1995 sum heild (Talva 8). Men hyggur tú at einstøku spurnarbløðunum, sær tú at støðir, sum hava havt rættiliga góðan frið í 1995 á økjum, har lítið av fiski hevur verið eina tíð, verða verri plágaðar av lúsini í 1996, nú størri stovnur av alifiski er bygdur upp aftur á fjørðinum. Út á heystið hevur serstakliga "seiðalúsin" (Caligus) verið hervilig plága hjá alarum um alt landið.

Talva 8. Viðgerð fyri lús. Tvær alistøðir hava ikki svarað spurninginum

Tal av	Tal av alistøðum	
viðgerðum	1995	1996 til 01.06.
0	8	11
1	1	5
2	5	2
3	1	3
4	2	0
5	2	0
6	2	0

Sjúka

Í Alitíðindi nr.3 1996 er stutt umrøða av vanligastu sjúkunum, sum hava gjørt um seg á alistøðunum í Føroyum. Nú alistøðir ikki longur liggja so tættar, og góð koppingarevni fáast fyri summar sjúkur, hava tíðindi um sjúku og lús í alivinnuni ikki verið so ógvuslig. At ein sjúka ikki er ávíst á eini alistøð, merkir tó, sum vera mann ikki, at fiskur á støðini ikki ber smittuna.

Talva 9. Sjúka ávíst á alistøðum. 1 alistøð ikki svarað spurninginum

	Tal av alistøðum	
Sjúka ávíst	1995	1996 til 01.06.
B.K.D.	12	16
Furunkulosa	4	4
Hjartaklovningur	6	5
Eingin sjúka ávíst	6	5

Tølini í talvuni omanfyri benda á, at BKD sjúkan støðugt breiðir seg til nýggj aliøki, og er sera torfør at sleppa undan við tí arbeiðsgongd, sum hevur verið higartil í vinnuni.

Fólk á alistøðunum

Hvussu mong fólk, ið arbeiða beinleiðis á alistøðunum í teimum ymisku aliøkjunum, síggja vit í Talvu 10. Talið av fólki á smoltstøðunum er tikið úr spurnarbløðunum til smoltstøðir í januar í 1996.

Talva 10. Tal av fólki, sum arbeiðir beinleiðis á alistøðunum

	Støðir á sjónum			Smoltstøðir		
Aliøki	Fast	Eyka	Íalt	Fast	Eyka	Íalt
Norðoyar	17,0	4,0	21,0	12,0	2,0	14,0
Eysturoy E.	30,0	2,0	32,0	18,0	4,5	22,5
Miðøkið	24,0	6,5	30,5	7,0	2,0	9,0
Vestanfyri	5,0	1,5	6,5	10,5	5,0	15,5

Suðuroy	8,0	1,0	9,0	10,0	3,5	13,5
Rokn.f.1.støð			4,5			
Fólk íalt			104,0			75,0

Taka vit allar alistøðirnar á sjónum saman, vórðu avreidd góð 80 tons av fiski uppá fólkið, sum arbeiddu á støðunum. Samsvarandi tal í Skotlandi var 52 tons í 1995, og í Noregi 152 tons (í 1994 - 118 tons). Talið av smolti, sum smoltstøðirnar í Føroyum lótu uppá fólkið, var gott 111.000 smolt, meðan smoltstøðir í Skotlandi lótu 67.000 fiskar pr. fólk, og í Noregi149.000 fiskar í 1995 (í 1994 - 128.000).

Útflutningstøl

Tølini í Talvu 11a og 11b eru fingin til vega frá Hagstovuni. Allur útfluttur alifiskur og vøra gjørd burtur úr alifiski er roknað um til runda vekt av blóðgaðum fiski eftir hesum "lykli", sum er fingin frá Kassavirkinum á Bakka p/f:

100 % = rundur blóðgaður fiskur

85 % av rundari vekt = kruvdur fiskur

75 % av rundari vekt = avhøvdaður kruvdur fiskur

57 % av rundari vekt = flak við skræðu

49 % av rundari vekt = skrædlað flak

Virðið av útfluttu vørunum er somuleiðis frá Hagstovuni, og í seinasta teigi í talvunum er roknað, hvussu stórt útflutningsvirðið hevur verið í miðal pr. kg. av blóðgaðum, ókruvdum alifiski.

Tøkan av aldum sílum hevur frá 1990 til 1995 ligið í millum 60 tons og 855 tons (Talva 11a). Útflutningsprísurin lækkaði úr kr 28,31 pr kg í 1990 niður í kr 20,73 pr kg í 1994. Í 1995 var eitt kvink upp uppeftir.

Talva 11a. Útflutningur av sílum og prísgongd 1990 - 1995

Ár	Útflutt kg	Rund vekt kg	Virðið 1000 kr	Kr/kg Rund vekt
1990	45.514	60.584	1.715	28,31
1991	489.857	627.176	15.995	25,50

1992	543.719	799.904	19.699	24,63
1993	714.293	854.516	19.606	22,94
1994	408.728	540.130	11.196	20,73
1995	63.974	83.569	1.804	21,60

Tøkan av aldum laksi hevur frá 1990 til 1995 ligið í millum 8900 tons og 18300 tons, hægst í 1992 og lægst í 1995 (Talva 11b). Ein av orsøkunum til at nøgdin av laksi minkaði so nógv frá 1994 var, at stórt tal av laksamaðkapirrum vóru fyribeindar á heysti 1991 og á vári 1992 vegna furunkulosu og at smoltstøðirnar síðani lógu við lítlum ella ongum fiski í eitt ella tvey ár.

Nøgdin av laksasmolti, sum er sett við síðani 1991, hevur verið:

1991	8.136.000
1992	4.502.000
1993	5.150.000
1994	5.530.000
1995	7.759.000

Fleiri ymisk viðurskifti virkaðu síðani til, at bert sløk 9.000 tons av laksi vóru tikin í 1995:

- Umframt at bert góðar 5 milliónir av laksasmolti fóru í aliringarnar í 1993 og 1994, vóru smoltini í 1994 lutfallsliga smá mest ársaka av veðurviðurskiftum.
- Vøksturin á 1994-árganginum var tí seinkaður
- Prísurin á markanaðinum tá 1995 fór at halla var so vánaligur, at væl av fiski, sum kundi verið tikin, tá var gangandi inn í 1996.

Útflutningsprísurin lækkaði úr kr 34,03 pr kg í 1990 niður í kr 25,63 pr kg í 1994. Í 1995 var eitt kvink upp uppeftir.

Talva 11b. Útflutningur av laksi og prísgongd 1990 - 1995

Ár	Útflutt	Rund vekt	Virðið	Kr/kg

	kg	kg	1000 kr	Rund vekt
1990	11.422.727	12.843.283	435.045	34,03
1991	15.731.735	17.990.167	542.231	30,14
1992	15.966.658	18.286.739	577.948	31,60
1993	15.321.412	17.582.098	468.233	26,63
1994	12.433.011	15.029.164	385.215	25,63
1995	6.908.857	8.943.477	231.289	25,86

Í Talvu 11c er lýst, hvussu stórur partur útflutningur av alifiski er í mun til samlaða føroyska útflutningin, skip tó undantikin. Í 1990 var alifiskur sløk 20% av samlaða útflutninginum og hækkaði fram til 1992 til sløk 25%. Seinastu tvey árini er nøgdin av alifiski til útflutnings lækkað og í 1995 var útfluttur alifiskur 11,7% av samlaða útflutninginum.

Talva 11c. Útfluttningur av alifiski samanborið við samlaða útflutningin

Ár	Alifiskur útflutningur 1000 kr	Samlaður útflutningur 1000 kr	Aling av samlaðum %
1990	436.760	2.314	19,9
1991	558.220	2.631	21,2
1992	597.647	2.398	24,9
1993	487.839	2.052	23,8
1994	396.411	2.026	20,3
1995	233.093	1.992	11,7

Tøkk.

Umframt tøkk til alararnar fyri beinasemi, tá vitja var á alistøðunum og fyri innsent tilfar, fari eg at takka Hagstovuni fyri tilfar um útflutning, Fiskasjúkutænastuni Sp/f fyri gjøgnumgongd av tilfarinum um lús og sjúku, Fiskaaling p/f fyri rættlestur og góð ráð og Ingvard Fjallstein fyri at hava gjørt myndirnar og lagt tilfarið til rættis til Alitíðindi.